

کلامی

۰۰

فرزانه نوکی

www.ketab.ir

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

فرزانه، توکلی، ۱۳۶۲ -
 گابایاگی/فرزانه توکلی.
 اصفهان: نشر ریشه، ۱۳۹۴.
 ۲۰۰ ص.: مصور.؛ ۵/۱۴×۲۱/۵ س.م.
 978-600-95257-1-3 : شابک
 فیفا : وضعیت فهرست نویسی
 کتابنامه : ص. ۱۹۸ - ۱۹۹. یادداشت
 اصفهان : موضوع
 صفهان -- تاریخ : موضوع
 اصهاز - آثار تاریخی : موضوع
 ۱۳ : ۹۶ ص/۲۰۷۳ DSR
 ۵۵/۹۳۲۱ : رده بندی کنگره
 ۲۰۹۴۲۱۶ : رده بندی دیویی
 شماره کتابشناسی ملی

نام مؤلف : فرزانه توکلی

شابک : ۳ - ۱ - ۲۵۷ - ۹۵ - ۶۰۰ - ۹۷۸ ISBN

نام کتاب : گابایاگی

طراح جلد : شراره جلالی

صفحه آرا : رسول ربانی

انتشارات نشر ریشه

دیباچه

یادت می آید، چله ی تموز، گرما گرم تابستان و خنکای نسیمی که از رود
بر می خیزد و آب پاهایت را قلقلک می داد.

شاه نشین - نهی برای خودش داشت. لحظه ای دوست داشتی جای
شاه عباس از قلب خواجه شهر را بنگری. میدان و مناره ها، کوی و برزن،
آتشگاه، مارییچ، زیند، رود تابی نهایت و مردم، مردم در تکاپوی یک شهر
زنده برای زندگی. یکی، مریه، قلمکار می سازد و دیگری گل و گلدان
مینا.

یادت می آید صدای کلنجار زدن که ای فلز و مس گری شهره به
حاضر جوابی و شوخ طبعی. شوخ طبعی اصفه ای.

شاید به خاطر همین یادها بود که دیرزمانه روزنامه اصفهان زیبا برگی
از دفترش را به نام اصفهان زد. صفحه اصفهان شناسی روزگاری با جلال
و مکتب در دلش حرف های تازه ای از این دیار داشت. اما، فته رفته به
رخوت و فرسودگی رسید و به خاطره ها پیوست. اگرچه خاطره ها در غبار
زمان کمرنگ می شوند اما نمی میرند.

این کتاب برای زدودن غبار زمان در دست توست. مجموعه مقالاتی
که روزگاری در صفحه اصفهان شناسی روزنامه اصفهان زیبا چاپ شده
و اکنون کنار هم چیده شده است. نگاهی دیگر از دریچه ی نو به آداب
و رسوم و فرهنگ این شهر. شهری با ریشه های کهن از نام گرفته تا

خشت خشت دیوارهایش.

سپاهان، اصفهان، انزان، گایان، گئی و در کتب دوره هخامنشی، گابایاگی. این کلمه از ترکیب دو واژه ی گابا و گئی به وجود آمده است که هر دو از نام های قدیم اصفهان هستند و به معنای زایش و زندگی. گاه تصور براین است که گابایاگی از شکسته شدن واج ها و تحت تاثیر گویش به وجود آمده اما عده ای دیگر از محققان این کلمه را به دوره ی هخامنشی نسبت

می دهند.
گابا گم رنگاهی دیگر یافت این شهر را کاویده است. از تولد تا انسجام محله ها و ترمه ها، ارکنجکاوی تا شوخ طبعی، از ملیله سازی تا گیوه دوزی. گابایاگی تلسمانی به بادها و خاطره هاست، خاطره های کودکی من و تو در کوچه پس کوچه ماء کاهگلی و میدان همیشه زنده ی نقش جهان. باشد که این دریچه بتواند افترا لا جوردی در پس ذهنت به تصویر کشد. در پایان از تمام کسانی که برای به یادگرماندن روزهای سپری شده با قلم همراهم بودند، سپاسگزارم.

از صبوری همسر و تشویق پدر و مادرم
همچنین از لطف و حمایت استاد بزرگوار جناب آقای دکتر ادریس و سرکارخانم جلالی برای چاپ این مجموعه که در واقع انتشارات ریشه، ریشه ای بود برای جوانه ای نو

فهرست

- ۶ دیباچه
- ۱۲ تولد یک شهر در بستر تاریخ
- ۲۰ برج قوس، نماد شهر فیروزه ای ایران
- ۲۶ نصف جهان اسوان در آسمان
- ۳۰ دو شهر بر هامون امام
- ۳۶ زنده رود کبود از تازیانه بیگادگان لدوی
- ۴۴ لذت قرن ها تنوع و احترام در کام اهل نصف جهان
- ۵۲ مهمان نوازی کاروان سرا با رقص نور و اسلیمی
- ۶۰ یاد و خاطره بچه های کوچه مشیر
- ۶۴ محله باغی مجلل برای تبریزیان اصفهان
- ۷۲ حساب و کتاب شاهرگ حیاتی شهر
- ۷۸ سرسبزی شاخه هایی از میان اعصار کهن
- ۸۷ فروغ آتش بر فراز قله
- ۹۳ عقربه های آفتابی در گذر زمان
- ۹۷ رونق روغن در دولتنخانه صفوی
- ۱۰۳ احوال شیخ الرییس در دو راهی تدریس یا تدفین

- ۱۰۹ خربزه خانه، خوابگاه ابدی شاه و وزیر
- ۱۱۶ طرح و نقشی از مقتول های نقره ای
- ۱۲۲ قرن ها تلاش برای ساختن پاپوش
- ۱۲۸ سفره های قلمکار رنگ نان زندگی
- ۱۳۴ دورچی ها از نفس افتاده اند
- ۱۴۰ تین پهلوانی سرمشق آموزه های کهن
- ۱۴۸ جشن آب و زندگی در شهر زنده رود
- ۱۵۴ کنجکاوی اصفهانی همسایه دیوار به دیوار هوشمندی
- ۱۶۴ اصفهانی طنز و شوخ طبع
- ۱۷۴ اصفهانی خسیس، اصفهانی و تصد
- ۱۸۰ شهری سپید در میان تپه ماهر
- ۱۸۶ خواهر خوانده کندوان در دامنه شرقی زگرس
- ۱۹۲ قدیمی ترین کتیبه کاشی در کنار منار
- ۱۹۸ منابع